

יוצא לאור לאחרון של פסח ה'תשע"ט
(מספר 30)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' פז פייוול ע"ה
בן - יבלחט"א - ר' דוד שיחי' שוסטערמאן
נקטף בדמי ימיו, בן ל"ז שנה,
ליל מוצאי אחש"פ, כ"ג ניסן ה'תשע"א
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י

אנ"ש דלאס-אנדזשעלעס, קאליפארניא שיחיו

לעילוי נשמת

ר' יצחק אהרן ב"ר וואלף ע"ה ספיוואק
נפטר ביום כ"ו ניסן ה'תשמ"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י נכדו

הרה"ת ר' אהרן וואלף זוגתו מרת פולינה
ומשפחתם שיחיו ציקמאן

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת וכו' ר' יצחק בן הרה"ח ר' חיים ע"ה שפרינגער
נפטר ז"ך ניסן ה'תשע"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י חתנו ובתו

הרה"ת ר' ישראל ברוך הלוי זוגתו מרת לאה שיחיו לזין

לעילוי נשמת

הו"ח ר' סיני מאיר ב"ר משה ע"ה דזוליאן
נפטר בדמי ימיו, בן ס"א שנה, אור ליום ז"ך ניסן ה'תשע"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י ידידו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

For this and other books on Moshiaich & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

מפתח ותוכן

ימים אחרונים דחג הפסח

- א. אכילת מצה שרוי' באחש"פ והשייכות להארת משיח 3
הידור אכילת מצה שרוי' באחש"פ

אחרון של פסח

- ב. גילוי הארת משיח באחש"פ 12
הקשר דסעודת משיח לאחש"פ; ביאור מנהג ד' כוסות באחש"פ
- ג. סעודת משיח באחש"פ 14
ענין סעודת משיח שנתגלה ע"י הבעש"ט דוקא; ד' כוסות בסעודת משיח שנתגלה ע"י אדמו"ר הרש"ב נ"ע

ימי הספירה

- ד. ביאת משיח בספירת העומר 18
ספה"ע מצוה בפ"ע בכל יום, אבל מיוסדת על ספירת הימים שעברו, ולפי"ז הפרש בין עבד שנשתחרר לקטן שנתגדל, וכן נפק"מ אם יבוא משיח באמצע ימי הספירה

כ"ח ניסן

- ה. עשו כל אשר ביכלתכם להביא את משיח צדקנו 21
ענין ה"נפלאות" בהדגשה בשנה זו וביום זה מצד כמה פרטים; היתכן שמשיח עדיין לא בא! "עשו כל אשר ביכולתכם כו"

הוספה / בשורת הגאולה

- ו. משיחות אור ליום ד' פ' שמיני, כ"ו ניסן ה'תנש"א 27
"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" מתקיים בימינו אלה, ביאור הדברים בפרטיות; עומדים כבר אחרי ה"ארבעים שנה" במדבר העמים דגלות, וכבר עומדים ב"יבואן אל מנוחתנו" בארץ הקודש וירושלים בגאולה האמיתית והשלימה
- ז. משיחות אור ליום ועש"ק פ' שמיני, כ"ח ניסן ה'תנש"א 33
תמיהה גדולה ביותר היתכן שעדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש, דבר שאינו מובן כלל; אילו היו צועקים "עד מתי" באמת, בודאי כבר ה' משיח בא; אני את שלי עשיתי - עשו כל אשר ביכלתכם - ענינים שהם באופן דאורות דתוהו אבל בכלים דתיקון - להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א
ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משגיח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים
ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"
י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

ימים אחרונים דחה"פ

אכילת מצה שרויה באחש"פ והשייכות להארת משיח

בפירסום של רבותינו נשיאינו.⁵ לכאורה ניתן היה להסביר, שכוונת הנהגתם היתה להדר (לא באכילת מצה שרויה בשייכות לאחרון של פסח, אלא) ב"שמחת יום טוב" - אך אי אפשר להסביר כך,⁶ כי (נוסף ע"ז שבחגים אחרים לא ראינו אצלם מנהג כיו"ב; ואם מצד שמחת יו"ט, זה הרי שייך (לכאורה) גם בחג הסוכות וחג השבועות) הרי אדמו"ר הוקן אומר "המקיל משום שמחת יו"ט לא הפסיד", כלומר, (לא רק שזוהי קולא לגבי הנהגות הנדרשת בחגה"פ, אלא) זהו רק "לא הפסיד" אבל אין כאן שום רווח - הידור, "משום שמחת יו"ט".

ב. ניתן הי' לומר, שהנהגה הנ"ל היא כדי לעשות חילוק והיכרסו בין

א. בנוגע להירות שלא לאכול מצה שרויה בחג הפסח ידועים דברי אדמו"ר הוקן בתשובתו ש"המחמיר תבא עליו ברכה . . . טעמא רבא איכא במילתא ליהרר מחשש איסור דאורייתא", [וכפי שהוא גם מבאר שם את הפרטים, ומחלק בין בישול מצה שנתפררה (או הכנסתה למרק), לבין "מצה טחונה שעושין ממנה עגולים" ש"יש לדון בזה דין תערובות"], והוא מסיים, "ומ"מ ביו"ט האחרון המקיל משום שמחת יו"ט לא הפסיד".

אך לפועל ראינו את הנהגתם של רבותינו נשיאינו, שבסעודות אחרון של פסח הרי לא זו בלבד שנהגו להקל, אלא אף לדקדק לאכול מצה שרויה.³ שאם כל מנהג ישראל, "תורה היא",⁴ עאכו"כ שכך הוא בנוגע להנהגה

מכם שליחות מצוה ליתן לצדקה, ומגדולה צדקה שמקרבת את הגאולה".³ ואני את שלי עשיתי, ומכאן ולהבא תעשו אתם כל אשר ביכלתכם. ויה"ר שימצא מכם אחד, שנים, שלשה, שיטכסו עצה מה לעשות וכיצד לעשות, ועוד והוא העיקר - שיפעלו שתהי' הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, תיכף ומיד ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(משיחת אור ליום ועש"ק פ' שמיני, כ"ח ניסן תנש"א)

(3) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ו.

5) משא"כ הנהגה סתם או עראית, ועאכו"כ שבצנעה.
6) להעיר שהלשון בתוס' ומהרי"ל שם, "מנהג אבותינו תורה היא".
7) וכדמוכח גם משה"ש שם בנוגע לאביו: אבער אחש"פ, הגם עס איז געווען שווער בכלל צו עסן מצה שרויה פונדעסטוועגן כו'.
8) ואדרבה, באחש"פ הרי ההידור בשמחת יו"ט בא ע"י קולא בהירות חשש חמין, משא"כ בשאר יו"ט שההידור בשמחת יו"ט הוא בלי כל חשש כלל.
9) אלא שיש לדחות דבפסח שאוכלים מצה הרי משום שמחת יו"ט מקום להקל לאכול (במקום מצה קשה) מצה שרויה או קניידלאך, משא"כ בשאר יו"ט. אבל ראה לעיל הערה 8.
10) כן משמע לכאורה מספר השיחות שם: פונדעסטוועגן פלעגט ער דאס טאן בכדי להראות. וראה גם ס' המנהגים ח"ב ד' ע' 43.

משיחות אחש"פ תשכ"ז, תשל"ז. נדפס בלקו"ש חכ"ב ע' 30 ואילך. תרגום מאידית.
1) סי' ו' (נדפס בסוף ח"ו דשו"ע אדה"ז). וראה שערי תשובה לשו"ע או"ח סו"ס תס.
2) ובכל שבעת ימי הפסח נוהרין ביותר ממצה שרויה ולכן המצות שעל השלחן מכוסות, שמא יפלו עליהן מים וכו' - ראה הגש"פ עם לקוטי טעמים כו' ע' לו. ספר השיחות הישית ע' 37. תש"ב ע' 105.
3) כ"ה בסה"ש תש"ב שם בהנהגת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) ג"ע. וכן נהג כ"ק מו"ה אדמו"ר.
4) תוד"ה נפסל מנחות כ, ב. מהרי"ל הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153 (והמנהג תורה היא). וראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"
by:
Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095
Fax: (323) 934-7092
<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org
Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director
Printed in the U.S.A.

ב.

ע"פ האמור לעיל ע"ד הדגשת ענין הגאולה (במיוחד) בזמן זה – מתעוררת תמיהה הכי גדולה: היתכן שמבלי הבט על כל הענינים – עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש?! . . . דבר שאינו מובן כלל וכלל!

ותמיהה נוספת – שמתאספים עשרה (וכו"כ עשיריות) מישראל ביחד, ובזמן זכאי בנוגע להגאולה, ואעפ"כ, אינם מרעישים לפעול ביאת המשיח תיכף ומיד, ולא מופרך אצלם, רחמנא ליצלן, שמשיח לא יבוא בלילה זה, וגם מחר לא יבוא משיח צדקנו, וגם מחרתיים לא יבוא משיח צדקנו, רחמנא ליצלן!!

גם כשצועקים "עד מתי" – ה"ז מפני הציווי כו', ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בודאי ובודאי שמשיח כבר הי' בא!!

מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בנ"י ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחרי שכל מה שנעשה עד עתה, לא הועיל, והראי', שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר – בגלות פנימי בעניני עבודת השם.

הדבר היחידי שיכולני לעשות – למסור הענין אליכם: עשו כל אשר ביכלתכם – ענינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון – להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!

ויה"ר שסוכ"ס ימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה, ובודאי יפעלו אצל הקב"ה – כמ"ש¹ "כי עם קשה עורף הוא (למעליותא², ולכן) וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו" – להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

וכדי למהר ולזרוז עוד יותר ע"י הפעולה שלי – אוסיף ואתן לכאו"א

אחרון של פסח¹¹ לו' הימים שלפנ"ז¹². אך קשה לומר¹³ שלשם היכר בלבד, – יהדרו¹⁴ לאכול שריו, ובפרט כפי שראינו את הנהגתם של רבותינו נשיאינו, שדייקו לשרות בכל מאכל ומאכל¹⁵ (אם לשם היכר – לא הי' צורך לעשות זאת בכל מאכל).

ג. ע"פ פשט י"ל, שכיון שאדמו"ר הזקן פוסק ש"המקיל משום שמחת יו"ט לא הפסיד" לכן מטעם זה גופא הידרו לשרות באחש"פ – להדגיש את חידוש הדין וההוראה של אדמו"ר הזקן.

אך מכך שעשו זאת בכל מאכל ומאכל מובן שזה הי' לא (רק) מצד הטעם של "הואיל ונפיק מפומי" דאדה"ז¹⁶, אלא יש לזה שייכות, זה נוגע לעצם הענין של אחרון של פסח, ובמילא – לכל הפרטים שלו (כולל – מאכלים).

וכמדובר פעם²⁰ בדיוק הלשון מנהג ישראל תורה היא, (שוהו לא רק דבר שיש לו תוקף של תורה (ע"ד מנהג אבותינו בידינו, אל תשנו מנהג אבותיכם)²¹, וכתשובת הרשב"א הידועה²², אלא) המנהג הוא (גם תורה) הוראה על התוכן והענין המיוחד שלו, ובנדו"ד – על התוכן והענין המיוחד של אחרון של פסח.

(16) סוכה לב, סע"ב.
 (17) לשון רש"י שם ד"ה תרי.
 (18) רש"י שם ד"ה מהדר.
 (19) ולהעיר לענינו ממשנת בתניא פל"ב, והן לא לא הפסיד שכר מצות אהבת רעים", ש"ל שלאחר שגילה אדה"ז ענין זה, יש בזה לא רק שלילת השכר, "לא הפסיד", כ"א גם "ריוח" גדול שמקיים ציווי אדה"ז, שע"ז מתקשר עם אדה"ז (ראה בפנים בענין הואיל ונפיק מפומי דר"כ) – ראה לקו"ש ח"ז ע' 223 הערה 68.
 (20) לקו"ש חכ"ב ע' 58. וש"נ.
 (21) ירושלמי שם.
 (22) ח"א ס"ט.

(11) וע"ד שמצינו בשמע"צ (סוכה מז, א) שמתב יתבינן (בסוכה) ברוכי לא מברכין, ומ"מ "אין ישנים בסוכה דבשלמא גבי אכילה איכא היכרא דהא אין מברך, מה שאין כן בשניה שליכא היכרא" (מרדכי הובא במג"א ס' תרס סק"ב. ועד"ז הוא במהרי"ל ה' סוכה).
 (12) להעיר משו"ע אדה"ז או"ח ר"ס קפה (וש"נ) דאחר שחתם בונה ירושלים יענה אמן אחר ברכת עצמו כו' כדי לחלק בין ברכות של תורה לרביעית שהיא מד"ס.
 (13) עוד יל"ע בזה ע"פ הידוע שמחמירין בכמה דברים ביו"ט שני של גליות ולא אתו לזלוזלי ב' – ראה טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סתצ"ו ובנ"כ. וראה גם שו"ע אדה"ז סתע"ה ס"ל לענין אכילת מצה כו'. ואולי אינו שייך לנדו"ד, כי זהו רק בענין השייך ליו"ט, ולא בענין השייך לכל ימי החג (וכמו בסוכה – ראה שו"ע אדה"ז סתרי"ט ס"ט). וראה חק יעקב או"ח סתצ"א "דמקילין כמה דברים ביום אחרון של פסח באיסור חמץ הואיל והוא רק ספיקא דיומא כו". וראה לקמן בפנים סעיף יו"ד.
 (14) להעיר מסה"ש שם (ריש ס"ב): אחרון של פסח פלעגט מען פריער ניט עסן מצה שמורה דוקא. ומשמע קצת שזה הי' בכדי להדגיש את השינוי בין אחש"פ לשאר הימים, ואעפ"כ לא נאמר שהיו מהדרים לאכול מצה פשוטה.
 (15) ראה ספר השיחות שם.

(1) תשא לד, ט.
 (2) ראה שמו"ר ספמ"ב. הובא בתו"א מג"א קכג, סע"ב. לקו"ת בלק סז, ד.

גם את זה, עד שחלק מזה – וגם מכספים אחרים דמדינות אחרות – מגיע לבנ"י, אחינו בני ישראל שיצאו זה עתה (ויוצאים כעת) ב"יציאת מצרים", מ"מצרים" (מלשון מיצרים וגבולים)⁶ דהמדינה היא, בדוגמת כפי שהי' ביציאת מצרים בפעם הראשונה, ש"וינצלו את מצרים"⁷, עד ש"אף מה שלא היו שואלים היו נותנים להם"⁸, וגם את הדברים הגנוזים⁹.

... ויהי רצון שהקב"ה יעזור לכאו"א מישראל שיהי' לו את ה"עינים לראות ו(במילא) אזנים לשמוע" ו"לב לדעת"¹⁰ – לראות את "המסות הגדולות אשר ראו עיניך האותות והמופתים הגדולים ההם"¹¹, את הנסים הגלויים שקורים בכל יום,

ובפרט שעומדים כבר לאחר "ארבעים שנה"¹² במדבר העמים (דגלות), במצב של "ארבעים שנה) אקוט בדור"¹³, ואוחזים כבר ב"יבואן אל מנוחתו"¹⁴, בארץ הקודש וירושלים¹⁵, עד "שלם", שלימות המנוחה – בגאולה האמיתית והשלימה,

ומובן א"כ, שבנ"י מוכנים כבר לכך, ויש להם כבר את ה"לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" [כפי שהי' בשנת הארבעים לאחר יציאת מצרים, שכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות].

ד. וי"ל נקודת הביאור בזה (בפנימיות העינים):

ידוע²³ החילוק בין פסח לשבועות בנוגע לחמץ, שבפסח החמץ אסור ובתכלית, ובשבועות החמץ הוא לא רק מותר, אלא אדרבה חיוב, שתי הלחם בשבועות צריכים להיות דוקא "חמץ (תאפינה)"²⁴, ויותר מכך, דוקא הם נעשים מתיר²⁵ (למנחות) המצה²⁶.

ה. עפ"י מובן שמעין זה הוא גם באחרון של פסח: כאשר כבר ספרו (ביררו) – באחרון של פסח – את כל שבע הספירות (מדות) שבספירה ומדה הראשונה (והעיקרית) – דאזיל עם כולי יומי³¹ – חסד (שלאח"ז באות הסעודות של אחרון של פסח – סעודת הלילה וסעודת היום) – כבר פעלו בירור במדה א' ובכללות כל שבע המדות (כפי שהן כלולות בחסד (חסד שבחסד, גבורה שבחסד, וכו') – הרי אף שעדיין אין אוחזים בהדרגה (של שבועות) שמהחמץ גופא יפעלו ענין של קדושה ומצוה (מאחר ועדיין לא התקיים הבירור הפרטי של פרטיות המדות (כ"א כלולה מזו)),

אך עכ"פ אז כבר אין צורך להזהר כ"כ בעבודה של מצה (לחם עוני – ביטול ואתכפיא), לשמרה אפילו מחשש חמץ של מצה שרוי;

או כבר ישנו הכח לנצל לעבודת השם גם דבר שאיננו בתכלית הביטול והשפלות – ומהאי טעמא (מאחר וישנו הכח לעשות זאת – צריכים לעשות זאת, ולכן) מהדרים במצה שרוי³², (עד

וההסברה בזה היא: "חמץ" מורה על הגבהה והתנשאות, שהוא המקור לכל מיני רע, ולכן בפסח, שאוחזים עדיין ב"יציאת מצרים", חייבים "לברוח" מה"חמץ", ועד להאופן של "לא יראה"²⁷ ו"לא ימצא"²⁸. משא"כ בשבועות, שבא לאחרי העבודה של ספירת העומר – כאשר מבררים את כל השבע מדות של נפש הבהמית עם כל פרטיה (חסד שבחסד וכו') – אז לא רק שהחמץ איננו סתירה לעבודת ה', אלא אדרבה: נמצאים אז במצב שבאמצעות החמץ עצמו אפשר (ובמילא – צריכים), לפעול בעבודת התורה ומצוות (וע"ד "ויגבה לבו בדרכי ה'")²⁹; כי תכלית

(23) בהבא לקמן – ראה תו"א ס"פ ויקהל ד"ה קחו (פס, ג. צ, ריש ע"ב) וביאורו בהוספות בתו"א שם (קיד, ג ואילך. קטו, ד. קטז, ב). אוה"ת ד"ה הא לחמא (ויקרא כרך ב) ע' תנו ואילך. ובכ"מ.

(24) אמור כג, יז. מנחות נב, ב.
(25) ראה מנחות סח, ב. תוד"ה כבשי (שם מח, ב). ועוד. וראה צפ"ג הל' נדרים ח, ד.
(26) והמנחות שמביאין מן הישן – הותרו ע"י שתה"ל דאשתקד.
(27) בא יג, ז.
(28) שם יב, יט.
(29) דה"ב יז, ו. וראה ר"ח שער הענוה פ"ו (רלד, רע"א): שיהי' יקר רוח וגבה נפש בעניני

עוה"ב כו'. לקו"ת במדבר (שו, ג). ועוד. וראה פירוש המלות (מהדו"ב) פקמ"ו.
(30) עפ"י מובן אריכות ודיוק סיפור חו"ל: אותן מצעות כו' הציעה לו בהיתר (מנחות מד, א).
(31) ראה זח"ג קג, א"ב. קצא, ב.
(32) ועפ"י יש לפרש הלשון בסה"ש שם "בכדי להראות" – להראות ענינו ותוכנו דאח"פ.

„זמן חירותנו” – ש„בכוריהם” בה„יוניטעד ניישענס” המשיכו בניזיפה ובזיון שלו:

בימי הפורים ולאחרי זה עדיין לא ידעו מה יהי' ההמשך, עד היכן יבזו ויזיקו אותו, כמה חזק הוא ישאר, כמה הוא יצטרך להודות ולשלם, ואיך הוא ימלא אחר כל הדברים, או שהדברים יתבצעו ע"י אחרים; אח"כ בימי חודש ניסן, בימי הפסח – יצאו „בכוריהם” בניזיפה חזקה ובהחלטה למסקנא ותנאים חזקים (נוסף על ההוראות שלפני זה) איך „סאדאם” צריך לנהוג, וגם לראות ולוודא שהוא יקיים אותם: לשחרר את השבויים, להשיב את אשר לקח, ולשלם על הנזקים וההיזקות שעשה כעת (וגם על מה שעשה בעבר),

ובהמשך ימי החודש, עד הימים האחרונים של החודש, ניתוסף עוד יותר בהנס – שהוא הסכים להכל, וללא שום ניגוד ומלחמה,

ועד שהוא גילה כספים ורכוש שהחביא (ועד עתה לא ידעו כלל שהיו בידו).

. . . ענין נוסף בהמאורעות בזמן האחרון שרואים בהם נסים ונפלאות – הוא היציאה של ריבוי יהודים ממדינה ההיא, שהיא בדוגמת יציאת מצרים:

לאחרי ריבוי שנים של הנהגה באופן אחר לגמרי, שבהם יהודים לא יכלו לצאת משם – הרי דוקא בשנה זו ובשנה שלפני' פתחה מדינה זו את שערי' לתת ליהודים [ארויסלאַזן אידן] לנסוע לארץ הקודש [ואפילו אם, מאיזו סיבה שתהי', התעכב חלק מהם במדינות אחרות לפי שעה (בארצות הברית או אוסטרלי' וכיו"ב) בקרוב הם יגיעו (ברצון שלם ומתוך שמחה וטוב לבב) לארץ הקודש, יחד עם משפחותיהם].

ועד שהמדינה עצמה מסייעת להם לצאת, בדוגמת כפי שהי' ביציאת מצרים, שתכליתה הי' ללכת לארץ הקודש (והבאתי אתכם אל הארץ גו'⁵), כולל גם – סיוע מהדברים הגנוזים של „מצרים”, שמנצלים

שה(אכילה של ה)שרוי' עושה, כפשוטו, את המצוה של „שמחת יום טוב”.

ו. כיון שכל עניני דרבנן לקוחים מן התורה³³, וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון³⁴, י"ל עדין בנדודי, שתוכן ואופן זה של אכילת מצה באהש"פ נובע (והוא מעין) של ענין ואופן אכילת מצה מדאורייתא בשביעי ש"פ.

וכשם שזהו בפעולה וההמשכה מלמעלה, עדין מובן בעבודת האדם⁴³: אכילת מצה של חובה, (או – מצוה⁴⁴), מורה על כך, שהוא מצד כחות עצמו איננו אחז עדיין בעבודה של מצה (לחם עוני) – ביטול ואתכפיא, ולכן הדבר חל עליו באופן של חיוב ומצוה, שיהי' זהיר בזה; משא"כ הענין של „רשות”, שמשאירים זאת לרצונו, הרי זוהי הוכחה שסומכים עליו, כלומר, שאין צורך לשמרו ולחייבו בהירות ועבודה של ביטול; העבודה של אכילת מצה נעשתה כבר ענין שהוא יכול לעשות (ויעשה) בכחות עצמו⁴⁵.

(41) ביאורו להצ"צ וד"ה וע"פ כו' ששת ימים הנ"ל. לקוטי לוי"צ שם.
 (42) מבואר בלקו"ת סוכות פ, ג. שה"ש כד, ב. ביאורו לאדהאמ"צ (יג, סע"ד ואילך) ולהצ"צ (ע' פה ואילך).
 וראה במקומות שנסמנו בהערה 40 ששייך לזה שבשש"פ הי' קרי"ס שבה נאמר (בשלח יד, יד) ואתם תחרישון, בעתיקא תליא מילתא (זח"ב מח, א). אלא שלכאורה זהו למעלה לגמרי מעבודת ועשיית האדם גם מבחי' רשות (ראה ביאורו להצ"צ שם ע' צג. לקו"ש ח"ה ע' 354. וש"נ). ואכ"מ.
 (43) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 275 ואילך (באופן אחר).
 (44) ראה מכות (ח, א) כו"כ דוגמאות דחובה או מצוה. אנציקלופדיא תלמודית ערך חובה מצוה רשות.
 (45) ועוד אופן ודרגא דרשות – שנתעלה כ"כ עד שאינו מוכרח עוד לעשי' זו ותועלתה.
 (33) ראה אגה"ק סכ"ט (קנ, א); ו' מצות דרבנן . יוצאות ונמשכות ממצות התורה וכוללות בהן כו'.
 (34) פסחים ל, ב. וש"נ.
 (35) ראה טז, ח.
 (36) פסחים קכ, א. שו"ע אדה"ז סתע"ה סל"ב.
 (37) ראה שער האמונה פ"כ"כא.
 (38) ע"ד החילוקים (ועד להלכה בפועל) – בין הדבר שנאמר הדין בו בפירוש ואלו – שנלמדו ממנו (תו"י יומא ג, ב. חינוך מצוה סס. וראה אנציקלופדיא תלמודית כרך ז' ע' קא. וש"נ).
 (39) וכמדובר כמה פעמים בכל הענינים שבתורה שהדבר המלמד הוא „המקור” שממנו נמשך הדבר הנלמד (ראה לקו"ש ח"ה ע' 241).
 (40) שער האמונה שם. דרמ"צ כד, ב. ביאורו להצ"צ ע' צה ואילך. ד"ה וע"פ כו' ששת ימים תרסי"ה. לקוטי לוי"צ (לוהר) ח"ב ס"ע פז.

שלימות המנוחה – בגאולה האמיתית והשלימה,

איז פֿאַרשטאַנדיק, אַז אידן זיינען שוין דערצו גרייט, און האָבן שוין דעם „לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“ [אַזוי ווי ס'איז געווען בארבעים השנה נאָך יציאת מצרים, וואָס כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות].

(משיחת אור ליום ד' פ' שמיני, כ"ו ניסן תנש"א)

„כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“¹:

כאו"א יכול לראות בגלוי שהנסים דיציאת מצרים משתקפים כעת בהנצחון בימינו אלו – הן בעצם הנצחון והן בזמן בו הוא התרחש, ובמיוחד – בימים זכאין דחודש ניסן:

. . . עוד לפני חג הפסח – אירע ה"למכה מצרים בבכוריהם"², שה"בכורים" דאומות העולם³ (כולל ממדינת מצרים ומדינות הערביים הסמוכות לה) – כפי החלטת באי כחם ב"אומות המאוחדות" ("יונייטעד ניישענס") – נלחמו והיכו את "מצרים", צורר היהודים, (מצרים מלשון⁴) "מיצר" לישראל ר"ל,

וביום הפורים שנה זו – "שנת אראנו נפלאות" – אירע הנצחון (כפי שהכריזו אוה"ע), והמפלה שלו, באופן ד"למכה גו" (לא "להורג"), ודוקא באמצעות אינם יהודים ("בכוריהם"), אשר נזפו בו וביזו אותו, והכריחו אותו להתחרט על פעולותיו עד אז,

הוא הוכרח להודות ולקבל ולקיים את כל הציוויים וההוראות והדרישות שניתנו לו מ"בכוריהם": לשחרר חלק משבויי המלחמה, וגם לקיים את יתר הדברים שדרשו ממנו.

ואח"כ ה' ההמשך בזה – בחודש ניסן, ובו גופא – בימי הפסח,

משא"כ אחש"פ הוא היום השביעי של ספה"ע, העבודה מצד המטה, הבירור של האדם ב' המדות שלו, וכפי שהי' בפשוטם של דברים בפעם הראשונה, שביציאת מצרים התחילו בני ישראל מצד עצמם לספור את הימים לקבלת התורה, שאז יהי' תעבדון את האלקים על ההר הזה⁴⁹ –

וכאשר כבר מגיעים ליום השביעי של הספירה ועבודת המטה, הרי אז לא זו בלבד שהעבודה של אכילת מצה (ביטול הישות) היא רשות, אלא כבר אפשר ומהדרים לאכול או מצה שרוי', (שיש בה חשש חמץ) כי מעלים גם בחינה זו בעבודת ה', כנ"ל.

ה. זהו ביאור רק בפרט של אחש"פ, כזמן שבו משלימים את הספירה והבירור של השבע (מדות) ספירות (הראשונות – דחסד) של ספה"ע; אך מובן שהמנהג של המהדרין לשרות קשור גם לענינו של אחש"פ, יום אשר (כשמו כן הוא), מסיים ומשלים את היו"ט של זמן חרותנו חגה"פ (ועד"ז בנוגע שש"פ, כדלקמן).

ויש לבאר זאת בהקדם פתגמו של הצמח צדק, (אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר מביאו בשיתותיו⁵⁰): היום האחרון של פסח נקרא בשם אחרון של פסח, והיינו שאחרון של פסח, היום האחרון של פסח, הוא הסיום של מה שהתחיל בלילה הראשון של פסח. הלילה הראשון של פסח הוא היו"ט שלנו על-כך שבו

וזה קשור לכך שזהו שביעי של פסח: ע"ד המדובר לעיל לגבי אחש"פ, שכיון שכבר הגיעו לספור את הספירה השביעית, (סיום הבירור של הראשון מבין כל שבע המדות), כבר נמצאים במצב ובדרגא שיכולים וצריכים להדר במצה שרוי';

עד"ז בשש"פ – כשנמצאים ביום השביעי מהזמן שבו נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו וגאלם⁴⁵, ואשר משום כך לא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ – נעשה אז (ביום השביעי) גילוי זה (של "לא הספיק וגו'") – "עצרת", נקלט בפנימיות אצל כל יהודי, ולכן אכילת המצה או היא רק רשות⁴⁶.

ז. אך מובן שיש הבדל בין שש"פ לאחש"פ: שש"פ הוא היום השביעי מיציאת מצרים, ע"י "נגלה עליהם", אז הגיע הגילוי מלמעלה⁴⁷. וכפי שהי' בפשוטם של דברים, שבקרי"ס הי' הגמר של יציאת מצרים, כי עד אז עדיין היתה אימת מצרים עליהם⁴⁸.

וכאשר הגיע היום השביעי, נעשה הגילוי מלמעלה באופן של עצרת וקליטה, ובמילא זה פעל אמירת שירה אצל בני ישראל.

ולכן אז הענין של אכילת מצה אצלם הוא כבר בקליטה בפנימיות – רשות, כנ"ל.

⁴⁵* (45) נוסח ההגדה פיסקא מצה זו ושם לפניו פיסקא ויוציאנו.

⁴⁶ ראה בכל הנ"ל (נוסף על הנ"ל הערה 40) בדרושים ד"ה ששת ימים בלקו"ת צו, סידור, אוה"ת. ועוד.

⁴⁷ ראה לקו"ת צו יד, ד.

⁴⁸ וראה לקו"ת ש"ג ע' 878. ח"ז ע' 270.

⁴⁹ "הגדה" הובאה בר"ן סוף פסחים. וראה לקמן ע' 114.

⁵⁰ סה"ש ה'ש"ת ע' 72.

איבערטרעגן (ברצון שלם ומתוך שמחה וטוב לבב) אין ארץ הקודש, צוזאמען מיט זייערע משפחות].

און ביז אַז די מדינה אַליין איז זיי מסייע צו אַרויסגיין, בדוגמא ווי ס'איז געווען ביציאת מצרים, וואָס תכליתה איז געווען צו גיין אין ארץ הקודש (והבאתי אתכם אל הארץ גו'5), כולל אויך – סיוע פון די דברים גנוזים פון „מצרים“ (כנ"ל), אַז מ'נוצט דאָס אויך, ביז אַז אַ טייל דערפון – און אויך פון אַנדערע געלטער פון אַנדערע מדינות – קומט אַן צו אידן, אחינו בני ישראל וואָס זיינען ערשט אַרויס (און גייען איצט אַרויס) ב"יציאת מצרים", פון „מצרים“ (מלשון מיצרים וגבולים6) פון מדינה ההיא, בדוגמא ווי ס'איז געווען ביציאת מצרים בפעם הראשונה, אַז „וינצלו את מצרים"7, ביז אַז „אף מה שלא היו שואלים היו נותנים להם"8, און אויך די דברים גנוזים9.

. . . ויהי רצון אַז דער אויבערשטער זאָל העלפן יעדער איד ער זאָל האָבן די „עינים לראות ו(במילא) אזנים לשמוע", און „לב לדעת"10 – צו זען „המסות הגדולות אשר ראו עיניך האותות והמופתים הגדולים ההם"11, די נסים גלויים וואָס קומען פאַר בכל יום,

ובפרט אַז מ'האַלט שוין נאָך די „ארבעים שנה"12 זיין במדבר העמים (פון גלות), אין אַ מצב פון „(ארבעים שנה) אקוט בדור"13, און מ'האַלט שוין באַ „יבואון אל מנוחת"14, אין ארץ הקודש וירושלים15, ביז „שלם",

(5) וארא ו, ח.

(6) ראה תו"א וארא נז, ב ואילך. בשלח סד, א.ב. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

(7) בא יב, לו.

(8) פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.

(9) ראה שמור"ר פי"ד, ג. ועוד.

(10) תבוא כט, ג.

(11) שם, ב.

(12) ולהעיר שכבר עברו ארבעים שנה מעת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר בשנת

ה'שי"ת, כמדובר כמ"פ.

(13) תהלים צה, י.

(14) שם, יא.

(15) פרש"י שם.

גאלנו הקב"ה ממצרים, הגאולה הראשונה על ידי משה רבינו, שהי הגואל הראשון – זו היתה ההתחלה; אחרון של פסח, הוא היו"ט שלנו על הגאולה האחרונה, אשר הקב"ה יגאלנו מן הגלות האחרון על ידי משיח צדקנו שהוא – משיח צדקנו – הוא הגואל האחרון; היום הראשון של פסח הוא יום שמחתו של משה רבינו, ואחרון של פסח הוא יום שמחתו של משיח.

וכידוע53 שהבעש"ט הי' נוהג לאכול באחש"פ שלש סעודות, והסעודה השלישית (והתקיימה לפנות ערב) נקראה „סעודת משיח" – וזהו מהטעם הנ"ל, כי באחש"פ מאיר גילוי הארת המשיח.

ט. חילוק כללי בין ב' אופני הגאולה – הגאולה הראשונה ממצרים, והגאולה האחרונה העתידה לבוא, הוא54:

ביציאת מצרים נאמר „כי ברח העם"55, כי „הרע שבנפשות ישראל עדיין הי' בתקפו"56, לכן היו מוכרחים לברוח מן הרע („טומאת מצרים"56) – ובמצב זה נמצאו בני ישראל עד קריעת ים סוף בשש"פ (כפי שמובן גם מפשטות הענינים, שעד אז היתה אימת מצרים עליהם, כנ"ל) –

ומשום כך „לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים"57, נדרשת זהירות גדולה מחמץ, ובחפזון – ברה, והעבודה של מצה לחם עוני – ביטול ואתכפיא.

בגאולה האחרונה לעת"ל נאמר „לא

(53) ראה היום יום ע' מז.

(54) בכל הבא לקמן ראה (נוסף על הנ"ל הערה 23) לקו"ש חט"ז ע' 124 ואילך. וש"נ.

(55) בשלח יד, ה.

(56) תניא פל"א.

(57) ראה טז, ג.

שענין זה, (שאחרון של פסח קשור לגאולה העתידה) מרומז (וכבכל הענינים שבפנימיות התורה) גם בנגלה שבתורה – בכך שההפטרות של אחש"פ היא „עוד היום גו' ויצא חוטר וגו'"51 –

שבהפטרות זו מדובר באריכות על הגאולה העתידה ע"י משיח צדקנו, ועל פרטי הייעוד שיקוימו אז. כמבואר בכמה מדרשי חז"ל ומובא גם ברמב"ם52, על ההנהגה בימות המשיח

(51) ואף שהטעם בזה איתא (בשו"ע אדה"ו סת"צ ג"ג) לפי שבליל פסח היתה מפלתו של סנחריב, הרי מפלת סנחריב היתה בליל ראשון של פסח (שנאמר השיר יהי' לכם כליל התקדש חג גו').

וי"ל שמרומז בזה כי בהפטרות זו (בנוב לעמוד גו') מבואר נצחוננו של חזקי, שביקש הקב"ה לעשותו חשיח (סנהדרין צד, א). והו שייך לאחש"פ כדלקמן בפנים.

(52) הלכות מלכים פ"ב. אלא שלשיתו ביד ה"ז רק משל וקאי על אוה"ע, ולדעת הראב"ד כו' אינו משל (ראה נ"כ שם). – וגם הרמב"ם עצמו מפרש דבריו בידו וז"ל באגרת תחיית המתים פ"ו: מש"כ דמשל הן „אין דבריו זה החלטי כו' ואם הוא כפשוטו הרי יהי' נס כו' כעין אמרם לא הויק נחש ועקרב בירושלים". וראה ג"כ הגש"פ (קה"ת תשמ"ו ושל"אח"ז) ע' תרנג בהערה, ובארוכה – לקו"ש חכ"ז ס"ע 203 ואילך. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 417 ואילך.

און דערנאָך איז געווען דער המשך בזה – אין חודש ניסן, און דעמולט גופא – בימי הפסח, "זמן חירותנו" – אַז "בכוריהם" אין די "יוניטעד ניישענס" האָבן ממשיך געווען אין דער נזיפה ובזיון שלו:

בימי הפורים ולאחרי זה האָט מען נאָך ניט געוואוסט וואָס וועט זיין דער המשך, ווי ווייט מ'וועט אים מבזה ומזיק זיין, ווי שטאַרק ער וועט בלייבן, וויפל ער וועט דאַרפן מודה זיין און אָפּצאַלן, און ווי ער וועט דאָס אַלץ אָננעמען, אָדער דאָס וועט זיין דורך אַנדערע; דערנאָך בימי חודש ניסן, בימי הפסח – זיינען "בכוריהם" אַרויס מיט אַ נזיפה חזקה און אַ החלטה למסקנא ותנאים חזקים (נוסף אויף די הוראות שלפני זה) ווי סאַדאָם דאַרף זיך אויפפירן, און אויך זעען און פאַרזיכערן אַז ער זאָל דאָס מקיים זיין: באַפרייען די שבויים, אומקערן דאָס וואָס ער האָט צוגענומען, און אפּצאַלן פאַר די נזקים און היזקות וואָס ער האָט איצטער געטאַן (און אויך אויף דעם וואָס ער האָט פריער געטאַן).

ובהמשך ימי החודש, ביז אין די לעצטע טעג פון דעם חודש, איז אין דעם נס צוגעקומען נאָכמער – אַז ער האָט דערצו אַלץ מסכים געווען, און אַן קיין ווידערשטאַנד און מלחמה,

ביז אַז ער האָט מגלה געווען געלטער און רכושים וואָס ער האָט באַהאַלטן (און ביז איצטער האָט מען גאָר ניט געוואוסט אַז ער האָט דאָס געהאַט).

. . . נאָך אַן ענין אין די געשעענישן בומן האחרון אין וועלכן מ'זעט נסים ונפלאות – איז די יציאה פון אַ ריבוי אידן ממדינה ההיא, וועלכע איז בדוגמת יציאת מצרים:

לאחרי אַ ריבוי שנים פון אַ הנהגה באופן אחר לגמרי, אין וועלכע אידן האָבן פון דאָרטן ניט געקענט אַרויסגיין – איז דוקא בשנה זו ובשנה שלפני האָט די מדינה אויפגעעפנט אירע טירן צו אַרויסלאָזן אידן זיי זאָלן גיין אין ארץ הקודש [און אפילו אויב, מאיזה סיבה שתהי', האָבן אַ טייל פון זיי זיך מתעכב געווען אין אַנדערע מדינות לפי שעה (אין ארצות הברית אָדער אוסטראליא וכיו"ב) וועלן זיי בקרוב זיך

בחפזון תצאו"⁵⁸, כי אז יהיה, "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"⁵⁹, לא תהיה כלל מציאות של רע ושל טומאה שממנה צריך לברוח.

וכיון שאחרון של פסח הוא יו"ט הקשור לגאולה האחרונה, ואז מאיר הארת המשיח, לכן אין צורך בוהירות ממצה שרוי" – כי נמצאים למעלה מזה, כנ"ל.

יו"ד. יתירה מזו: בגאולה האחרונה, נוסף לכך שיתקיים הענין של "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", שלא תהיה יותר מציאות של רע, אלא אף יהיה הענין האמיתי של אתהפכא;

וכפי שאומרים בהפטרה של אחש"פ "ושעשע יונק גוי ועל מאורת צפנוני גמול ידו הדה", שגם (הנחש) הצפעוני – יצה"ר⁶⁰, יתהפך לטוב – והארה וגילוי מזה נמשך באחש"פ,

שלכן מהדרים בשרוי" ובכל המאכלים, כי בחינה וחשש זה שבמצה שרויה מתהפך אז לטוב ולקדושה, ואפשר לנצלו לעבודת ה', ואף בשמחה⁶¹, החל בשמחת יום טוב.

וגם ענין זה מתבטא בהלכה בנגלה שבתורה: הדין הוא⁶² ש"מי שנמשכה

סעודתו במוצאי יו"ט האחרון ש"פ עד לאחר צאת הכוכבים מותר לאכול חמץ בסעודה אף שעדיין לא התפלל ערבית ולא הבדיל כלל". כלומר, בסעודה של אחרון של פסח הוא אוכל חמץ⁶³, למרות שהוא אומר לאחר מכן בברכת המזון ביום חג המצות הזה⁶⁴.

במשנה ברורה שם (סק"א) כתב, "אמנם אם עדיין לא בירך בהמ"ז בודאי אין לו לאכול חמץ דהרי יצטרך לומר יעלה ויבוא משום דאולינן בתר התחלת הסעודה כדאיתא לעיל בסו"ס קפח וא"כ יהי' תרתי דסתרי" – אבל צע"ג, כי הדין שבמג"א ות"י אפשרי רק לפני ברהמ"ז, שהרי משתחשך אסור לאכול אחרי ברהמ"ז קודם מעריב והבדלה (שו"ע או"ח סי' רצט). וראה גם כף החיים (סק"ח) שמסתימות לשון הפוסקים משמע שגם קודם ברהמ"ז שרי. וראה הערה 64.

63 אלא שעי"פ נגלה הטעם בזה, "לפי שאיסור חמץ אינו תלוי בהבדלה כלל כיון שחשכה הוא לילה לכל דבר וכבר הלכה ממנו קדושת יו"ט כו' אכילת חמץ שאינו תלוי כלל בקדושת היום" (שו"ע אדה"ז שם). ולהעיר מט"ז או"ח סו"ס תרסח. וראה לק"ש חכ"ב ע' 128. ואכ"מ.

64 כן משמע במשנ"ב שם, מדכתב, "יצטרך לומר יעלה ויבוא כו' וא"כ יהי' תרתי דסתרי" [ולא – "ולא יוכל לומר יעלה ויבוא . . . כי יהי' תרתי דסתרי" (ע"ד הדין בסקפ"ח שמביא, דמי שנמשכה סעודתו למוצ"ש והתפלל ערבית אינו מוכיר של שבת)] – ומשמע מזה, שגם לדבריו אין ב"סתירה" זו לפטרו מאמירת יעלה ויבוא.

ויש לומר שאינו דומה לדין הנ"ל (בסקפ"ח), כי שם "דבריו סותרים" כלשון אדה"ז בשולחן שם (סי"ז), "שתחלה התפלל תפלת יום שלאחריו ואח"כ מוכיר יום העבר"; משא"כ בנדר"ד, שהמדובר באכילה (אכילת חמץ). ועצ"ע.

(* בדפוס ראשון דמשנ"ב במקום התיבות "אמנם . . . בודאי" איתא, "ולע"ד נראה פשוט דבודאי (ולפ"ז פליג על דין המג"א). אבל בדפוס תרס"א (ושלאח"ז) – שהוגה ותוקן ע"י המחבר עצמו – הוא ככפנים.

הוספה בשורת הגאולה

יט.

„כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“¹:

יעדערער קען זען בגלוי ווי די נסים פון יציאת מצרים שפיגלען זיך אָפּ איצטער אין דעם נצחון בימינו אלו – סיי אין דעם עצם נצחון און סיי אין דעם זמן ווען דאָס קומט פאַר, ובמיוחד – אין די ימים זכאין פון חודש ניסן:

. . . נאָך פאַר חג הפסח – איז געווען דער „למכה מצרים בבכוריהם“², אז די „בכורים“ פון אומות העולם³ (כולל פון מדינת מצרים און די מדינות ערביים הסמוכות לה) – כפי החלטת באי כחם אין די „יוניטעד ניישענס“ – האָבן מלחמה געהאַט און געשלאָגן „מצרים“, אַ צורר היהודים, (מצרים מלשון⁴) „מיצר“ לישראל ר"ל,

וביום הפורים שנה זו – „שנת אראנו נפלאות“ – איז געווען דער נצחון (ווי די אוה"ע האָבן מכריז געווען), און זיין מפלה, באופן פון „למכה גו“ (ניט „להורג“), און דוקא דורך ניט־אידן (בכוריהם), וועלכע האָבן אים נזוף און מבזה געווען, און מכריח געווען אַז ער דאַרף חרטה האָבן פון פעולותיו עד אז,

און ער האָט געמוזט מודה זיין און אָננעמען און מקיים זיין די אַלע ציוויים והוראות און פאָדערונגען וואָס ער האָט באַקומען פון „בכוריהם“: באַפרייען אַ טייל פון די מלחמה־געפאַנגענע, און אויך מקיים זיין די אַנדערע זאַכן וואָס מ'האַט פון אים געפאַדערט.

(1) מיכה ז, טו.

(2) תהלים קלו, י. וראה מדרש תהלים שם. רש"י ומצוד"ד שם.

(3) והרי כל המלכיות נקראות על שם מצרים (ב"ר פט"ו, ד).

(4) ב"ר שם.

יא. התורה כללות ופרטות נאמרה, ועד"ז בעניננו: האמור לעיל, שהלילה הראשון של פסח הוא היום"ט של הגאולה הראשונה – יציאת מצרים, וסיום הפסח (אחרון של פסח) קשור לגאולה העתידה – בזה מתבטא החילוק הכללי בין שני ימי החג הראשונים של פסח לבין שני ימי החג האחרונים; כלומר, גם שש"פ, שהוא הסיום של פסח, שייך לגאולה העתידה.⁶⁵

וכך נפעל בעולם בקריעת ים סוף גם הענין של אתהפכא – „ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה“⁶⁶, שהחושך עצמו האיר, בדוגמת מה שיהי לעתיד לבוא, כאשר „ולילה“⁶⁷ כיום יאיר“⁶⁸.

וי"ל, שגם ענין זה (שייכות שש"פ לגאולה העתידה) קשור לבחי' וענין

(65) בשלח טו, ב. מכילתא ופרש"י שם. מדרש תהלים (באבער) סח, יד. ח"ב סד, ב. ח"ג כב, סע"ב.

(66) וראה גם לקוטי לוי"צ שם: ובקרי"ס היו הכל בשוה כו' אפילו עוברין שבמעו אמן אמרו ג"כ שירה כמו הגדולים שהיו הכל בשוה.

וראה לקו"ש ח"א ע' 70 ואילך.

(67) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקלה ואילך.

(68) ישעי' מ, ה. דכמו לעת"ל שהבשר עצמו

יראה כבוד ה' כמבואר במ"א (וראה תו"ח תצוה

תפב, א ואילך. שער האמונה פכ"ה), עד"ז הי' בקרי"ס דראתה שפחה על הים, ולא שהיתה עלי' במדריגתה. וראה שער האמונה פכ"א. המשך

תער"ב שם.

(73) יואל ג, א. וראה דבר"ס פ' תצא: לעת"ל

שאני עוקר יצה"ר מביניכם שנאמר והסירותי את

לב האבן מבשרכם אני מחזיר שכינתי ביניכם

מנין שנאמר והי' אחר כן אשפוך את רוחי על כל

בשר וגו'. ראה אוה"ת נ"ך ע' תנט. תיט. ועוד.

(74) שם, ב.

(75) בשלח יד, כ.

(76) תהלים קלט, יב. ראה שערי אורה מג, ב.

המשך תער"ב שם ע' תתקלד ואילך. ובכ"מ.

(77) להעיר מבי"ר ר"פ מקץ. נתבאר באוה"ת

מקץ (בראשית כרך ה) תתקעד, ב ואילך.

[ובארץ ישראל הרי זהו הסיום ממש, ומקיימים ביום זה את סעודת המשיח, בשש"פ].

וכפי שהדבר מתבטא גם בכך שדוקא בקריעת ים סוף, שהי' בשש"פ, התבטלה מצרים וקליפת מצרים באופן ש„לא נשאר בהם עד אחד“⁶⁶, שזה מעין ביטול הרע והעברת הטומאה בכללות העולם שיהי' לעתיד לבוא, ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ“;

וכך גם בנוגע לבירור הניצוצות דקדושה של מצרים, שהשלימות של בירור כל ניצוצות הקדושה שבמצרים – שמפני זה לא תוסיפו עוד לראותם⁶⁷, היתה בקריעת ים סוף – וגדולה היתה ביזת הים מביזת מצרים⁶⁸, שזהו בדוגמת שלימות הבירור של כל ניצוצות הקדושה שבכל העולם לעת"ל. ולכן הי' הגילוי אלקות בקרי"ס

(65) אלא שזהו ענין גאולה העתידה שביצי"מ

(ראה לקו"ש ח"ו ע' 271 ואילך. ובכ"מ).

(66) בשלח יד, כח.

(67) ראה ל"ת להאריז"ל (וס' הליקוטים) ר"פ

תצא. שהמ"צ ס"פ ראה.

(68) מכילתא בא יב, לו. פרש"י בשלח טו, כב.

ביכלתכם - ענינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון - להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!

ויה"ר שסוכ"ס ימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה, ובודאי יפעלו אצל הקב"ה - כמ"ש⁵², "כי עם קשה עורף הוא (למעליותא⁵³, ולכן) וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו" - להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש⁵⁴.

ז. וכדי למהר ולזרו עוד יותר ע"י הפעולה שלי - אוסיף ואתן לכאו"א מכם שליחות-מצוה ליתן לצדקה, ו"גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"⁵⁵.

ואני את שלי עשיתי, ומכאן ולהבא תעשו אתם כל אשר ביכלתכם.

ויה"ר שימצא מכם אחד, שנים, שלשה, שיטכסו עצה מה לעשות וכיצד לעשות, ועוד והוא העיקר - שיפעלו שתהי' הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, תיכף ומיד ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(52) תשא לד, ט.

(53) ראה שמו"ר ספמ"ב. הובא בתו"א מג"א קכג, סע"ב. לקו"ת בלק סו, ד.

(54) להעיר, שהפסוק, "כימי צאתך מארץ

(55) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז.

אכילת מצה רשות. כי המשכה וגילוי זה של שש"פ, נק' רשות ועלמא דחירו⁷⁸.

וגם אופן עבודה זה של רשות, הוא בדוגמת העבודה בזמן ההוא דלעתיד לבוא כאשר יהי' "שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ"⁷⁹, "שאינ בהם לא זכות כמים לים מכסים".

(78) דרמ"צ שם. וראה בארוכה שער האמונה

שם.

(79) קהלת יב, א.

(80) שבת קנא, ב.

(81) רמב"ם סוף וחותם הל' מלכים.

אחרון של פסח

גילוי הארת משיח באחש"פ

א. סיפר כ"ק מו"ח אדמו"רי, אשר הבעש"ט באחש"פ הי' אוכל ג' סעודות, וסעודה השלישית (שהיתה לפנות ערב) היתה נקראת „סעודת משיח“. כי באחש"פ מאיר גילוי הארת המשיח.

השייכות דאחש"פ (ובאחש"פ גופא - סופו של היום) ל„גילוי הארת המשיח“, יש לבאר עפ"י הידוע אשר ביצי"מ נתחדש כללות ענין הגאולה ונפתח אז הצנור גם לגאולה העתידה בב"א. ומכיון שבכל שנה ושנה חוזרת וניעורה אותה ההמשכה שהיתה בפעם הראשונה¹, הרי בחג הפסח שבכל שנה, מתעורר (לא רק הגילוי דיצי"מ אלא גם) גילוי הארת המשיח.

ואף שמתעם זה, נמשך הגילוי בכל ימי חגה"פ, הנה ידוע שכל המשכה - בסיומה היא מאירה בתוקף יותר, הרי תוקף הגילוי דיצי"מ² (וכן הגילוי דגאולה העתידה שנכלל בו), הוא ביום האחרון דפסח³ ובו גופא - בסופו של יום.

סעיף א' מלוקט משיחות שונות; סעיף ב' משיחת אחש"פ תש"ז. נדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1298-9.

- (1) ראה גם, „היום יום“ ע' מז.
- (2) ד"ה כימי צאתך תש"ח.
- (3) נסמן בלקו"ש ח"ג ע' 852 הערה 5.
- (4) ראה סידור דרושי סעודת שבת.
- (5) וכמז"ל דגדולה בית ים מבית מצרים (רש"י בשלח טו, כב ע"פ שהש"ר א, יא).
- (6) לפעמים מבואר שכללות ימים האחרונים דפסח (גם שביעי של פסח) שייכים לגאולה העתידה. אמנם בפרטיות יותר: שש"פ - (גמר)

גילוי הארת המשיח באחש"פ (ככל הענינים שבפנימיות התורה) מרומז גם בנגלה דתורה: בשמיני של פסח מפטירין „עוד היום בנוב לעמוד וגו'“ לפי שבליל פסח היתה מפלתו של סנחריב¹, ולכאורה תמוה, הרי מפלת סנחריב היתה בליל הראשון דפסח ולא באחרון של פסח? והענין, לפי שבהפטר זה מבואר נצחונו של חזק"י, שביקש הקב"ה לעשותו משיח², ובאחש"פ הוא גילוי הארת המשיח.

* * *

ב. בשנת תרס"ו אכל כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע סעודת אחש"פ ביחד עם התלמידים, וציווה לתת לכל תלמיד ד' כוסות. ואמר אז: דאס איז סעודת משיח³.

מובן, שההוראה היתה לא רק עבור שנה ההיא, כי אם, עבור כל השנים.

טעם מנהג זה עפ"י נגלה, יש לומר:

- יצי"מ, אחש"פ - גאולה האחרונה. עוד י"ל בדא"פ אשר השייכות דאחש"פ להארת המשיח יותר מדשש"פ, אינו רק לפי שהוא יום האחרון, כי אם גם לפי שענינו הוא המשכת קדושה בחול (שהרי מצד עצמו הוא חול ורק מצד מנהג אבותינו בידינו תקנו חכמים שיהי' קודש), וזה יהי' החידוש גם בגאולה העתידה - גילוי אלקות גם למטה ביותר, וכמ"ש (ישעי' מ, ה) ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גוי',
- (7) או"ח סימן תצ.
  - (8) סנהדרין צד, א. וראה מחזור ויטרי בכל זה.
  - (9) ראה ג"כ „היום יום“ ע' מז.
  - (10) ראה גם לעיל סעיף א.

שפסח חל בשבת - כדאיתא במדרש⁴⁰ „שבע שבתות תמימות תהיינה, אימתי הן תמימות. . . כשיבוא פסח בשבת ויתחילו לספור במוצאי שבת, שאז השבתות הן תמימות“, „שמתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת“⁴¹, היינו, שהענין ד„תמימות“ הוא בשלימות נעלית יותר⁴², תמימות שבתמימות - גם ענין הגאולה שבימי הספירה הוא בשלימות נעלית יותר.

ומעלה מיוחדת בהספירה הפרטית דימים אלה⁴³:

בנוגע לספירת הימים - באים מהספירה דיום י"ב לעומר (כ"ז ניסן), כנגד י"ב השבטים (השלימות דכלל ישראל שתהי' בהגאולה העתידה), להספירה דיום י"ג לעומר (כ"ח ניסן), הגימטריא ד„אחד“⁴⁴ („ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד“⁴⁵), וממנו באים להספירה דיום י"ד לעומר (ערב ר"ח), שרומז לג' הידות⁴⁶ („חזקה“ בענין ה"י"ד, „בחזק יד“⁴⁷) „יד חזקה“⁴⁸, „יד רמה“⁴⁹, „יד

(40) פסדר"כ פ"ח. פס"ר פ"ח. קה"ר פ"א, ג. ראב"ן ספ"ו. ראבי"ה פסחים סתקכ"ו. רוקח סרצ"ה (הובא במ"כ לקה"ר שם).

(41) פרש"י מנחות סה, ריש ע"ב.

(42) ראה לקו"ש חכ"ב ע' 145.

(43) להעיר, שבשיעור הרמב"ם דערב שבת לומדים דיני ספה"ע (הל' תמידין ומוספין ספ"ז).

(44) להעיר, ש„יבא (שילה)“ - ביאת משיח - בגימטריא „אחד“ (שיחת אחש"פ תרצ"ט

(סח"ש תרצ"ט ע' 329). נת' בשיחת אחש"פ תשכ"ט (לקו"ש ח"א ע' 88).

(45) זכרי' יד, ט.

(46) ראה לקו"ת נשא כא, ב ואילך. ובכ"מ.

(47) בא יג, ג. יד. טו.

(48) שם, ט.

(49) בשלח יד, ח.

ו. ע"פ האמור לעיל ע"ד הדגשת ענין הגאולה (במיוחד) בזמן זה - מתעוררת תמיהה הכי גדולה: היתכן שמבלי הבט על כל הענינים - עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש?!

... דבר שאינו מובן כלל וכלל!

ותמיהה נוספת - שמתאספים עשרה (וכו"כ עשיריות) מישראל ביחד, ובזמן זכאי בנוגע להגאולה, ואעפ"כ, אינם מרעישים לפעול ביאת המשיח תיכף ומיד, ולא מופרך אצלם, רחמנא ליצלן, שמשיח לא יבוא בלילה זה, וגם מחר לא יבוא משיח צדקנו, וגם מחרתיים לא יבוא משיח צדקנו, רחמנא ליצלן!!

גם כשצועקים „עד מתי“ - ה"ז מפני הציווי כו', ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בודאי ובודאי שמיח כבר הי' בא!!

מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בני ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחרי שכל מה שנעשה עד עתה, לא הועיל, והראי, שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר - בגלות פנימי בעניני עבודת השם.

הדבר היחידי שיכולני לעשות - למסור הענין אליכם: עשו כל אשר

(50) שם, לא.

(51) זהר ח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, רע"א. ועוד.

וראה שמו"ר פט"ו, כו.

(שבו מתחיל מנין ימי החודש²⁸), שבוה מודגש ענין הגאולה שבר"ח באופן כפול²⁹.

ומעלה יתירה בקביעות שנה זו שערב ראש חודש חל ביום השבת³⁰:

כשערב ר"ח חל בשבת - מקדימים הענינים ד"יום כיפור קטן" (ששייכים לערב ר"ח) להימים שלפני השבת³¹ (כיון שביום השבת אין אומרים תחנון), וביום השבת, ערב ר"ח ממש, ישנה רק עבודה של שמחה - „וביום שמחתכם אלו השבתות“³².

ועוד ועיקר: כשערב ר"ח חל בשבת מודגש בו ענין הגאולה גם מצד ענינו של יום השבת - מעין ודוגמת „יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים“³³.

ומיום ב' דראש חודש, א' אייר, באים לב' אייר - יום הולדתו של אדמו"ר מהר"ש:

מקובל אצל חסידים הפתגם ע"ד מעלת יום הולדתו בספירת „תפארת שבתפארת“³⁴. וענין זה קשור גם עם הנהגתו המיוחדת באופן ד"לכתחילה

אריבער, „כפתגמו המפורסם³⁵: „די וועלט זאגט אז ווען מען קען ניט אַרונטער גייט מען אַריבער, און איך זאָג אז מ'דאַרף לכתחילה אַריבער“ (העולם סבור שכשאי-אפשר ללכת מלמטה הולכים מלמעלה, ואני סבור - אומר ומורה אדמו"ר מהר"ש - שמלכתחילה צריך ללכת מלמעלה).

וע"פ הסדר ד"לכתחילה אריבער - ה"ז פועל גם מלמפרע, היינו, שכל הענינים דהימים שלפני (החל מיום כ"ז ניסן) נעשים „מלכתחילה אריבער“ ובאופן ד"תפארת שבתפארת“.

ה. ומעלה נוספת - מצד ימי הספירה:

התוכן דימי הספירה, הימים שבין חג הפסח („זמן חירותינו“) לחג השבועות („זמן מתן תורתנו“), יציאת מצרים בשביל קבלת התורה, הוא - היציאה מהגלות³⁶ אל (הגאולה, שאז תהי' השלימות דמתן-תורה³⁷, „תורה חדשה“³⁸ מאתי תצא“³⁹).

ובהדגשה יתירה בקביעות שנה זו

(35) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריו. ועוד.

(36) ש"כ המלכיות (גלויות) נקראו ע"ש מצרים כו" ויק"ר שבעה ערה (19).

(37) להעיר, שבמתן-תורה (ביום החמישים לספה"ע) מתגלה שער הגו"ן (ראה לקו"ת במדבר יו"ד, ד ואלך. ובכ"מ), ר"ת „נפלאות“, ורומז לנ"ן פלאות (וח"א רסא, ריש ע"ב).

(38) וכיון ש„אסתכל באורייתא וברא עלמא“ (וח"ב קסא, ריש ע"ב. ועוד), ה"ז פועל גם בהעולם - „השמים החדשים והארץ החדשה“ (ישעי' סו, כב), ועאכו"כ החידוש בישראל (שבשבילם נברא העולם) - „כן יעמוד זרעכם ושמכם“ (ישעי' שם. וראה לקו"ת בסופו).

(39) ישעי' נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

אחד הטעמים לד' כוסות של פסח הוא שהם כנגד ד' כוסות של פורענות שהקב"ה עתיד להשקות את או"ה, וכנגדן עתיד הקב"ה להשקות את ישראל ארבע כוסות של נחמות. (ירושלמי פסחים רפ"י. ב"ר פח, ה).

שייכות ד' כוסות דלעתיד לחג הפסח מובן עפ"י הידועי שביציאת מצרים נפתח הצנור גם לגאולה העתידה -

ומזה מובן (במכ"ש) ענין הד' כוסות דאחרון של פסח, בסופו של יום¹⁰, העתידה -

ומזה מובן (במכ"ש) ענין הד' כוסות דאחרון של פסח, בסופו של יום¹⁰,

(11) ד"ה כימי צאתך תש"ח.

(12) תניא פל"ז.
(13) וע"ד הידוע (ראה לקו"ש ח"ג ע' 758 ובהמצויין שם) הטעם שהנביאים הוצרכו לעשות פעולות בגשמיות מתאים לענין נבואתם, בכדי למחר ולהמשיך את הנבואה בגשמיות.

אחרון של פסח ב

סעודת משיח באחרון של פסח

א. דובר בהתועדות הקודמת: בפירוש מרו"ל² „שר לא נאמר אלא ישיר, מכאן לתחמה" מן התורה - שפירוש זה שייך גם לפשוטו של מקרא זה ש"ישיר" קאי על השירה שהיתה בעת קרי"ס, כי בשעת קרי"ס נמשך ונתגלה בחינה שלמעלה מהזמן, ולכן בעת אמירת שירת הים הי' כלול גם הזמן שלאח"ז, עד השיר דלעתיד.

ומכיון שאחש"פ בא בהמשך לשש"פ, הרי מובן שגם באחש"פ מאיר הגילוי דלעתיד. וכמו שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³ אשר הבעש"ט באחש"פ הי' אוכל ג' סעודות, וסעודה השלישית (שהיתה לפנות ערב) היתה נקראת „סעודת משיח", כי באחש"פ מאיר גילוי הארת משיח.

ב. והנה כמו שבנוגע לשירת הים, נתבאר בהתועדות הקודמת, שבכל שביעי של פסח צריך לצייר את הענין דקיי"ס ושירת הים, עד שירגיש (לא כמאורע שהי' בעבר, כ"א) שביום זה ממש ישנו הענין דבקיעת הים והוא אומר שירה על זה,

כ"ה גם בנוגע לשיר דלעתיד, שבכל שש"פ צריך לצייר ולהרגיש את השיר

משיחת אחש"פ תשל"ב. טעמים א"ה, ט"ו. נדפס בלקו"ש ח"ז ע' 272 ואילך.

(1) ראה לקו"ש ח"ז ע' 271 סעיף ד'.

(2) סנה' צא, ב.

(3) ראה גם היום יום ע' מז.

(4) ראה לקו"ש ח"ז ע' 270 סעיף ב

(5) ראה לקו"ש ח"ז ע' 269 סעיף א.

(6) ברכות כח, א.

קורין פרשת שמיני כולה, ובקביעות שנה זו קורין „ויהי ביום השמיני" בפעם השמינית - שמיני שבשמיני (גאולה שבגאולה - תכלית השלימות בגאולה).

ד. ויש להוסיף במעלת היום - מצד הקשר והשייכות להימים הבאים:

מכ"ח ניסן באים לכ"ט ניסן - ערב ראש חודש (אייר²²), שנקרא „יום כיפור קטן"²³ - מעין ודוגמת ענינו של יוהכ"פ, „יום התונתו" (יום הכיפורים שניתנו בו לוחות אחרונות)²⁴, ששלימותו בהגאולה העתידה שאז יהיו הנישואין דכנס"י והקב"ה²⁵.

וממנו באים לראש חודש, מולד הלבנה, ודוגמתו בישראל (שדומין ללבנה ומונין ללבנה²⁶) - „שהם עתידים להתחדש כמותה"²⁷, בהגאולה העתידה, ובנדו"ד שר"ח הוא ב' ימים - באים מיום ראשון דר"ח ליום שני דר"ח

להתחיל שמו"ת (פרשה או שתיים) בליל ששי (היום יום" ד' שבת).

(21) ובהדגשה יתירה בנדו"ד מצד ימי השבוע - ששבת שייך לערב שבת „מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", והימים שלאחרי השבת שייכים לשבת, ובמילא גם לערב שבת.

(22) ר"ת אברהם יצחק יעקב ורחל (מאו"א א, פד, ועוד) - ד' רגלי המרכבה, שבוה מודגש במיוחד העילוי דרגל הרביעי (דהמרכבה), שקשור עם דוד (ח"א רמח, ב. ועוד) - דוד מלכא משיחא.

(23) פר"ח לאו"ח סתי"ז (מהרמ"ק). של"ה (קכ, ב. קעט, א. ועוד). יעב"ץ בסידורו. ועוד. וראה אוה"ת בא ע' רגנ. וראה גם נ"כ חאו"ח שם.

(24) תענית כו, ב ובפרש"י. שם ל, ב.

(25) שמו"ר ספט"ו.

(26) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. אוה"ת

בראשית ד, סע"ב ואילך.

(27) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

ויש להוסיף בנוגע למעלת מספר כ"ז - ט' פעמים ג', היינו, שענינו של ניסן (גאולה) הוא באופן של שילוש משרלש ד"חזקה" („בתלת זימני הוי חזקה"¹⁶), ג' פעמים ג' - ג' פעמים, ע"ד המדובר כמ"פ בנוגע לכללות השנה (שמודגש בה ענין הגאולה), שהתחלתה וראשיתה בג' ימים רצופים של קדושה, שחוזרים ונשנים (בחול"ל) ג' פעמים (בר"ה, בסוכות, ובשמע"צ ושמח"ת).

וכ"ח (ניסן) - אותיות „כח" - מורה ומדגיש החזק והתוקף דניסן (גאולה), כולל ובמיוחד - בפשטות - (נתינת) ה„כח" להבאת הגאולה בפועל ממש.

והוספה יתירה - מצד ענינו של כללות השבוע והיום בשבוע:

כללות השבוע - פרשת שמיני¹⁷, ש„שמיני" קשור עם ענין הגאולה¹⁸, ובשבוע דפרשת שמיני עצמו - השבוע השלישי דפרשת שמיני, „חזקה" בהענין ד„שמיני".

והיום בשבוע - ערב שבת¹⁹ שבז'ו

(16) ב"מ קו, ריש ע"ב, וש"נ.

(17) בחול"ל (המקום שבו נמצאים לעת-עתה בזמן הגלות) רוב מנין ורוב בנין דבנ"י. ובאה"ק - בשבוע שמתברך מפרשת שמיני.

(18) כמארז"ל (ערכין יג, ב) „כינור . . של ימות המשיח שמונה".

(19) להעיר, שבשיעור חומש דיום הששי מדובר אודות ד' תחיות טמאות שרומים לד' מלכיות (גלויות) שיתבטלו בגאולה העתידה (ראה ויק"ר סוף פרשתנו).

(20) ביום השבת - בציבור, ובערב שבת -

ביחיד, שנים מקרא ואחד תרגום (טושו"ע ואדה"ו או"ח סרפ"ה). ולהעיר, שמנהג נשיאי הב"ד

מראה ה"נפלאות" ("אראנו"), כלומר, ראיית הנפלאות היא (לא בגלל שאינם "נפלאות גדולות" ח"ו, אלא בגלל ההשתדלות וההתעסקות דהקב"ה בכבודו ובעצמו שבכחו וביכולתו להראות גם "נפלאות גדולות" ש"הוא לבדו יודע שהוא נס".

ויש להוסיף ע"פ הדיוק בלשון הכתוב "אראנו (נפלאות)", בלשון נסתר, ולא בלשון נוכח ("אראך")¹⁰ - שמורה על דרגא נעלית יותר באלקות שהיא באופן נסתר. וכיון שראיית הנפלאות היא מצד דרגא נעלית יותר באלקות, "אראנו" דייקא, באים גם ה"נפלאות גדולות" ש"הוא לבדו יודע שהוא נס" בראי' מוחשית לעיני בשרו.¹¹

ובזה גופא - ב' סדרים: הסדר מצד מציאות העולם (כתיבת שטרות) - "נפלאות אראנו" - כי, מצד מציאות העולם (מלמטה למעלה) ה"ו "נפלאות" שלמעלה מגילוי, והתגלותם היא ע"י פעולה מיוחדת ד"אראנו". והסדר מצד התורה (לשון הכתוב) - "אראנו נפלאות" - שמלכתחילה ישנו הגילוי ("אראנו") ד"נפלאות" שלמעלה מגדרי העולם (מלמעלה למטה).

ויש בזה מה שאין בזה: ב"אראנו נפלאות" (מלמעלה למטה) - מתגלית דרגא נעלית יותר באלקות, אבל הגילוי הוא (בעיקר) מלמעלה, ולא מצד גדרי התחתון (עולם); וב"נפלאות אראנו" -

ה"ז מצד גדרי התחתון, אבל לא מתגלית דרגת האלקות שלמעלה לגמרי מהעולם. והשלימות האמיתית היא בצירוף שניהם גם יחד ("נפלאות אראנו" ו"אראנו נפלאות") - שמתגלית דרגת האלקות שלמעלה לגמרי מהעולם, וביחד עם זה, נמשכת ותודרת ונעשית מצד גדרי העולם.

ולכל לראש ובעיקר - התגלות הנפלאות שאודותם מדובר בכתוב - "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", התגלות הנפלאות¹² דגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ג. ובשנה זו עצמה - נוסף עוד יותר מצד כללות החודש והיום בחודש, כללות השבוע והיום בשבוע:

חודש ניסן הוא "חודש של גאולה"¹³, שבו היתה היציאה (גאולה) ממצרים ("ימי צאתך מארץ מצרים"), ובו תהי' הגאולה העתידה ("אראנו נפלאות"), כמארוז"ל¹⁴: "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל".

ובחודש ניסן עצמו - הלילה (שנבאמצע) ומחבר יום כ"ז ניסן ויום כ"ח ניסן:

כ"ז (ניסן) - אותיות "זך" (ע"ד "שמן זית זך"¹⁵), מלשון בהירות - מורה ומדגיש הגילוי ("אראנו") ד"ניסן" (גאולה).

(10) ראה זח"ב נד, סע"א: "אראך מבעי ליי".
(11) להעיר מהמבואר באוה"ת (נ"ך עה"פ ע') תפז. ובארוכה ביהל אור ס"ע קגנ ואילך) השייכות ד"אראנו נפלאות" ל"נפלאות גדולות לבדו" עיי"ש.

הראשונים דפסח, אלא גם מהיציאה מ"מצרים" שבשביעי של פסח, כי הציור וההרגש של השיר דלעתיד שבשש"פ הוא רק במחשבה או גם בדיבור, אבל לא בענינים של מעשה. משא"כ באחש"פ שאוכלים "סעודת משיח" הרי ציור והרגש זה בא גם בענין של מעשה.

ונוסף לזה: ע"י אכילת סעודת משיח - שענין המזון הוא שנעשה דם ובשר כבשרו - הרי הרגש זה חודר לא רק בכל כחות נפשו, עד לכח המעשה, אלא גם בגופו הגשמי.

ג. הטעם מה שענין הנ"ל נתגלה ע"י הבעש"ט דוקא י"ל שהוא לפי שכללות ענינו של הבעש"ט שייך לגילוי המשיח, וכידוע מענת מלך המשיח להבעש"ט על שאלתו "אימתי קא אתי מר" - "לכשיפוצו מעינותיך (מעינות הבעש"ט) חוצה".

וכמו שכללות תורת הבעש"ט, מדור לדור היא מתפשטת יותר, עד לאלו שנמצאים ב"חוצה" בדרגא הכי תחתונה - כ"ה גם בנוגע ל"גילוי הארת המשיח" ו"סעודת משיח" דאחש"פ, שבדורותינו אלה נתפשט הענין בין כו"כ מבנ"י.

ומכיון ש"תורה על הרוב תדבר", הרי מובן שענין הנ"ל שייך גם לאלו שמצד עצמם אין מרגישים "גילוי הארת המשיח" (שהרי אלו שמרגישים זה מצד עצמם, הם לע"ע רק מיעוט) - שגם הם, ע"י קיום ההוראה דאכילת "סעודת

משיח", נעשה "הענין" חלק מגופם (וע"ד דבאכילה דמצוה אין נוגע הכוונה) ובמילא גם קל יותר שע"י ההתבוננות והציור בזה, יוכלו גם הם להרגיש גילוי זה,

כי הרי הוא כבר "עומד אחר כתלנו" - ועוד יותר "משגיח מן התלונות מציין מן החרכים" היינו שכבר ישנם "חרכים" (פרצה) בהכותל. ומכיון שכבר קרוב מאד לביאת המשיח, "מארגן קומט משיח", לכן גם היום - באחש"פ, (אף שנמצאים בגלות עדיין, אבל הכותל המפסיק בין הגלות להגאולה הוא כבר פרוץ, כנ"ל), מאיר גילוי הארת המשיח באופן שכאו"א יוכל להרגיש זה.

ועי"ז גופא מה שבזמן הגלות עושים "סעודת משיח", שבוה מראים אז אידן אנערקענען ניט דעם גלות - פועלים שבקרוב ממש וועט מען פארברענען די ווענט פון גלות כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר ויתגלה משיח ויוליכנו קוממיות לארצנו.

ד. ישנם הטוענים שלא כל מוחא סביל דא לקבל ענין הנ"ל - שלכאו"א מאיר הארת המשיח, ואדרבא, ע"י שמיעת ענין כזה יתבלבלו וכו'.

אמנם באמת אינו כן, כי כבר נשתנה המצב, וכבר בא הזמן שגם ה"חוצה" יכול לקבל ענין זה, ורק צריכים להסיר הפחדים אצל אלו שצריכים להביא ענין זה לה"חוצה", וכשיאמרו את הענין בפשיטות (בלי שום פקפוק) - ע"י שיחוקו האמונה שלהם עצמם -

(7) אגה"ק של הבעש"ט נדפס בסוף הספר בן פורת יוסף ובכ"מ.

(8) שו"ע אדה"ז תע"ה סכ"ח.

כ"ח ניסן

עשו כל אשר ביכלתכם להביא את משיח צדקנו

„הי' תהא שנת נפלאות אראנו” [נו"ן (ר"ת „נפלאות”) לפני האל"ף (ר"ת „אראנו”) - כבכתבת זמני שטרות שצריכים לכתוב העשיריות (נו"ן) לפני היחידות⁴ (אל"ף)], או „הי' תהא שנת אראנו נפלאות” [אל"ף (ר"ת „אראנו”) לפני הנו"ן (ר"ת „נפלאות”) - כלשון הכתוב⁵, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות”], ושניהם גם יחד.

וההסברה בזה:

„נפלאות” (כשלעצמם) - יכולים להיות גם באופן שאינם נראים בגלוי, כמאמרו⁶ ל⁶ שישנם נסים ש„אפילו בעל הנס (ועאכז"כ אחרים) אינו מכיר בניסו”, ועד"ז בנוגע ל„נפלאות” שלמעלה מ„נסים”. ואדרבה: יתכן שלא יראו ה„נפלאות” מצד גודל מעלתם (למעלה מנסים) - כמ"ש „לעושה נפלאות גדולות לבדו”, שלהיותם „נפלאות גדולות”, לכן, „הוא לבדו יודע שהוא נס, אבל בעל הנס אינו מכיר בניסו”⁸.

וההוספה ד„אראנו” - שה„נפלאות” נראים בגלוי בראי' מוחשית לעיני בשר („אראנו” כפשוטו), כיון שהקב"ה

א. בעמדנו ב„יום זכאי” (בכלל, ובפרט) בנוגע להענין הכי עיקרי דגאולה האמיתית והשלמה,

- מצד כו"כ ענינים: כללות השנה, כללות החודש וכללות השבוע, וגם היום הפרטי בחודש והיום הפרטי בשבוע, כולל ובמיוחד מצד ענינו של היום והשבוע בספירת העומר, „מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי”³ -

יש לעורר ולהזכיר ולהדגיש עוד הפעם ע"ד גמר ושלמות מעשינו ועבודתינו להבאת הגאולה האמיתית והשלמה, כדלקמן.

ב. ובהקדם הזכרת מעלת הזמן („יום זכאי”) בשייכות להגאולה, ולכל-לראש מצד כללות השנה:

דובר כמ"פ במשך השנה ע"ד הר"ת דהשנה כפי שנקבע ונקרא בפי בני:

שיחת אור ליום ועש"ק פ' שמיני, כ"ח ניסן ה'תשנ"א. לאחרי תפלת ערבית. נדפס בסה"ש תנש"א ח"ב ע' 470 ואילך.

(1) ראה תענית כט, א. ערכין יא, ב. וראה גם פרש"י עה"ת בהעלותך ט, ז. תצא כב, ה.

(2) מנחות סו, א.

(3) ויש לומר, שמצד החשיבות המיוחדת ד„יומי” ו„שבועי” בנוגע לספירת העומר, נוסף הדגשה יתירה גם בכללות ענינו של היום והשבוע (מצד הבריאה). ובפרט בקביעות שנה זו שפסח חל בשבת, והתחלת ספירת העומר במוצאי שבת, שאז השבתות הן תמימות כימי בראשית (כדלקמן ס"ה), שבוה מודגשת ההשפעה ההדדית שבין ימי ספח"ע וימי בראשית (כמדובר בארוכה בהתוועדות דאחש"פ (סה"ש התנשא"ת ע' 447 ואילך)).

יתקבלו הדברים אצל השומעים, ויפעלו פעולתם.

ה. כדי להקל הרגשת הענין - מרומז ענין זה (ככל עניני פנימיות התורה) גם בנגלה תורה: בשמיני של פסח מפטירין „עוד היום בנוב לעמוד וגו'” לפי שבלייל פסח היתה מפלתו של סנחריב⁹. ולכאורה תמוה: הרי מפלת סנחריב היתה בלייל הראשון של פסח ולא באחרון של פסח? והענין, לפי שבהפטרה זו מבואר נצחונו של חזקי', שביקש הקב"ה לעשותו משיח¹⁰, ובאחש"פ מאיר גילוי הארת משיח.

והבטחון צ"ל באופן המדובר אצל חזקי', שהוא בטח בה' לגמרי, עד שאמר להקב"ה „אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף [ואפילו] ולא לומר שירה אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה”¹³, מבלי הבט על סנחריב הקיף את ירושלים עם כל חילו, והבטיח לעשות שלום בתנאים מיוחדים¹⁴ ואף ששבנא וסיעתו, שהם היו הרוב בסנהדרין, אמרו שעפ"י תורה צריכים לעשות שלום, ולילך בדרך הטבע, מ"מ מאחר ששמע מישעי' נביא ה' בשם הקב"ה „כה אמר ה' אל תירא וגו' והפלתיו בחרב בארצו”¹⁵ בטח בה' לגמרי, עד שהלך לישן על מטתו, וערבה לו שנתו מצד בטחון זה (לא כאדם הדואג, שא"א לו לישן), והקב"ה עשה המלחמה כמ"ש¹⁶ „ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו'”,

(13) אי"כ ד, טו.

(14) מ"ב יח, לא-לב. ישעי' לו, טז-יז.

(15) מ"ב יט, יז ישעי' לו, יז.

(16) מ"ב שם, לה. ישעי' שם, לו.

(9) וע"ד מה שדובר בהתוועדות דשבת הגדול (תשל"ב) בנוגע פעולת ישראל על בכורי מצרים, שע"י שאמרו להם „זבח פסח הוא לה' שיהרוג בכורי מצרים” בתוקף ובפשוטות (אף שהיו או עדיין בגלות מצרים), פעלו שנתקבל זה גם אצל בכורי מצרים, ועד כדי כך, ש„עשו הבכורות מלחמה כו'” (ראה שו"ע אדה"ז ר"ס ת"ל). ואם (בבכורי) מצרים כן, בישראל מאמינים בני מאמינים - על אחת כמה וכמה.

(10) שו"ע אדה"ז או"ח ס" ת"צ סי"ג.

(11) סנה' צד, א. וראה מחזור ויטרי בכל זה.

(12) הל' מלכים פ"ב הי"א.

- שכללות ענין הספירה הוא הכנה למתן תורה - שדוקא ע"ז שסופרים כעת, יהי אפשר לספור גם לעתיד בברכה,

ומכאן נראה יתרון העבודה דעתה (8) אבות פ"ד מ"ז.

עד"ז צריך כאו"א לבטוח בביאת המשיח בבטחון גמור בלי שום פקפוק, ובאופן ד"אחכה לו בכל יום" שמחר ממש יבוא משיח - גם כשמצד "חשבונות" של שכל [וטבע] אינו רואה שום מקור לזה, ובטחון זה עצמו ימהר ויחיש את ביאתו, בקרוב ממש.

* * *

ו. הענין ד"סעודת משיח", אף שהוא הנהגת הבעש"ט נתגלה ונתבאר ונתפרסם (ככל עניני תורת הבעש"ט) ע"י נשיאי חב"ד.

ונוסף לזה: בשנת תרס"ו, בעת "סעודת משיח", הוסיף כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ענין חדש, והוא שציווה אז להת' לשתות ד' כוסות¹⁷.

והביאור בזה:

ההפרש שבין מצה ליינ הוא¹⁸, שמצה הוא בחי' (קטנות) אבא (חכמה), ויין הוא בחי' בינה [שזהו הטעם על מה שמצה היא במספר ג' - ג' מצות שבקצרה, ויין במספר ד' - ד' כוסות - כי מוחין דאבא הם ג', ומוחין דאימא הם ד'].¹⁹

וזה מתאים גם עם ההפרש שבין מצה לייין בפשטות, שמצה היא "לחם עוני" לפי ש"אין בה טעם כמו חמץ"¹⁹, משא"כ יין, הרי לא רק שיש לו טעם אלא שגורם גם שמחה ותענוג, ועד

גם ההנהגה ד"סעודת משיח" נתפרסמה ע"י נשיאי חב"ד, כנ"ל - אלא גם להסביר את תורת הבעש"ט בהבנה והשגה וכו' ולהכניס בה טעם ותענוג וכו' - שכ"ז נרמז בענין ד' כוסות.

ז. והנה גם בהתקופה של החסידות חב"ד, עיקר ההבנה וההסברה בתורת החסידות - באופן שלימוד תורת החסידות תהי' בהבנה והעמקה וכו', דוגמת לימוד סוגיא בנגלה - נתחדש ע"י אדמו"ר נ"ע, ובתקופה זו גופא - עיקר ענין זה נתחדש בשנת תרס"ו, ע"י אמירת ההמשך הידוע דשנה התיא.

וי"ל שזהו הטעם שענין שתיית הד' כוסות באחש"פ נתגלה ע"י כ"ק אדמו"ר נ"ע ובשנת תרס"ו - כי עיקר גילוי החסידות [ההכנה והכלי²¹ לביאת המשיח] באופן של הבנה והסברה וכו' נתחדש²² בשנה התיא.

(20) ברכות לה, א.

(21) ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות הערה 132.

(22) ועד שבהמשך תרס"ו נתבארו כו"כ פרטים בענין הגילוי דלע"ל - אף שכתב הרמב"ם (הל' מלכים פ"ב) שדברים סתומים הם כו'.

(17) היום יום ע' מו.

(18) תו"ח שמות קל"ד, א. ואילך.

(19) תו"א פט, ד. וראה גם לקו"ת ויקרא ו, ד.

ימי הספירה

ביאת משיח בספירת העומר

א. הדין בספירת העומר הוא, שאם מחסרים ח"ו יום אחד מהספירה, יש לספור את שאר הימים ללא ברכה.

טעם הדבר: ישנה דעה שכל אחד ממ"ט ימי הספירה הוא מצוה נפרדת, ובמילא, אפילו באם מחסירים יום, אין זה נוגע לשאר הימים, מאחר שכל יום הוא מצוה נפרדת.

ישנה דעה נוספת, האומרת שימי הספירה הינם כולם מצוה אחת – לספור ארבעים ותשעה ימים, תמימות. ובמילא, אם מחסרים אפילו יום אחד, חסר כבר בתמימות, ואי אפשר לקיים יותר את המצוה. ולהלכה נוהגים שסופרים את שאר הימים אבל בלא ברכה.

ואינו מובן: אם סוברים שכל ארבעים ותשעת הימים הינם מצוה אחת, א"כ כיצד יתכן לברך על כל ספירה בפ"ע, ארבעים ותשע ברכות, הרי לכאורה אין צורך לברך יותר מברכה אחת, בתחילה או בסוף?

כמו כן אינו מובן: לפי דעה זו, הרי אם חסרה ספירה של יום אחד, הדבר נוגע לא רק לימים הבאים אלא גם לקודמים, כיון שזוהי מצוה אחת, וא"כ ה"י צריך להיות הדין שאין לברך עד

היום האחרון, מצד החשש שמא ישכח לספור, וממילא יהיו הברכות הקודמות לבטלה.

ואפשר לומר: בעצם אלו הן ארבעים ותשע מצות נפרדות. כל לילה הוא מצוה בפני עצמה. אך המצוה היא, שביום הראשון יספרו את הספירה הראשונה, בלילה השני את הספירה השני, ובלילה השלישי את השלישית, וכן הלאה. במילא, אם חסר פעם אחת מהספירה, כבר לא יכולים לספור הלאה. ולדוגמא: אם מחסרים את הלילה השני, אי אפשר לומר אח"כ היום שלשה ימים, ארבעה ימים וכו', – שהרי לא יתכן שלישי ורביעי ללא שני, ובמילא נמצא, שכאשר מחסרים יום אחד, זהו חסרון רק בימים הבאים אבל לא בקודמים, כיון שכל יום הוא מצוה בפני עצמה.

ב. ישנה חקירה בענין ספירה, אם עצם ענין הספירה, הוא מציאות, והתורה אומרת שלענין העומר שמיטה ויובל וכו' מציאות זו תהי' מצוה; או שמצד עצמה, ללא המצוה, אין זו מציאות כלל. כיון שמספר מצד עצמו אין הוא מציאות, ורק מצד המצוה, מציאותי' אחשבי', הוא נהי' מציאות.

הנפקא מינה לדינא מהחקירה היא: עבד שנשתחרר באמצע ימי הספירה, והי' סופר גם בהיותו עבד, האם אפשר

לו לספור עתה בברכה; אם נאמר שעצם ענין הספירה הוא מציאות, הרי מאחר שהוא ספר גם לפני כן, יכול הוא לספור לאחר שנשתחרר בברכה. אך אם נאמר שכל מציאות הספירה היא רק מצד המצוה, א"כ כיון שלפני כן לא היתה זו לגביו מצוה, הרי שגם מציאות הספירה לא היתה, וכאילו לא ספר כלל, ובמילא הוא אינו יכול עתה לברך.

– לגבי גר שנתגייר באמצע ימי הספירה – אין זו שאלה כלל, כיון שהוא נעשה אדם חדש, כקטן שנולד. –

בשאלה זו דן גם המנחת חינוך, אלא ששאלתו איננה מצד זה שחסר במציאות הספירה, כי אם לפי הסברא שכל ארבעים ותשעת הימים הם מצוה אחת. ובמילא, שאלתו איננה רק בעבד שנשתחרר, אלא גם בקטן שנתגדל באמצע ימי הספירה. שהרי מאחר ששאלתו היא מצד זה שכל הימים הם מצוה אחת, יש מקום לשאלה גם בקטן שנתגדל – למרות שגם בקטן יש מצוה בדבר, משום חינוך, אבל מאחר שאינה אלא מדרבנן – יתכן שמצוה דרבנן אינה מועלת להשלים מצוה דאורייתא.

אך לפי המוסבר לעיל, שכל יום הוא מצוה בפני עצמה, והטעם הוא רק משום כך שלא יתכן יום שלישי ללא השני וכו', הנה מה שיש צורך בימים הקודמים אין זה מצד המצוה שבהם, אלא מצד המציאות שבהם, ולכן קיימת השאלה רק לגבי עבד שנשתחרר, שלא היתה לפני כן כל מצוה בספירתו,

ובמילא חסר במציאות הספירה, אבל לגבי קטן שנתגדל אין כל שאלה, כיון שגם לגבי מצוה דרבנן אמרינן מצותי' אחשבי', ועי"ז נעשה הדבר למציאות.

ג. היוצא מזה: הרי אחכה לו – למשיח – בכל יום שיבוא, הערב, או מחר בבוקר, בתוך ימי הספירה.

– הצמח צדק דיבר פעם אודות ביאת המשיח בזמן כזה שעליו נאמר שהמשיח אינו יכול לבוא בו. שאלו את הצ"צ: היתכן? והרי נאמר שמישיח אינו יכול לבוא בזמן זה? השיב הצמח צדק: שיבוא, וכאשר יבוא הרי יתורצו כל הקושיות, ואז תתורץ גם קושיא זו –

ואם כן אפילו לדעת הפוסקים שמצות ספירת העומר בזמן הזה היא רק מדרבנן, יהי' אפשר לספור אז בברכה, כנ"ל.

ד. כתוב בדברי רז"ל, והרמב"ן מאריך בזה, שהמצות שמקיימים עכשיו אינם אלא ציונים למצות דלעתיד, כמ"ש: ושם נעשה לפניך כו' כמצות רצונך, היינו שדוקא לעתיד יהי' זה כמצות רצונך, אבל המצות שמקיימים עכשיו אין הן בתכלית השלימות, אלא הן כעין הכנה למצוות דלעתיד.

אעפ"כ, אין להמעט, חס ושלום, ביוקר המצוות דעכשיו, כיון שדוקא על ידן אפשר להגיע למצות דלעתיד, והרי ידוע: שהגורם לדבר נעלה יותר מהדבר אותו הוא גורם.

ובפרט ניכר הדבר במצות הספירה

(5) הובא בשו"ע אדה"ז אור"ח סי' תפט.

(6) ראה המשך וככה תרלו"ו פ"ז ואילך.

(7) ראה שם פרק טו.

(4) מצוה שו.

משיחת אהש"פ, תשי"ג. טעיפים י"כ. נדפס בלקו"ש ח"א ע' 270 ואילך. תרגום מאידית.

(1) שו"ע אור"ח סי' תפט ס"ח.

(2) בנושאי כלי השו"ע שם. בשו"ע אדה"ז סי' תפט סע"י כג"כ.

(3) ראה בח"י שם סק"ו, ובפרי מגדים שם משבצות ס"ק א.